

Ur "Solnas bästa sidor"

© Alice Günther, kommunantikvarie

Publicerat med tillstånd av författaren

Frösunda

I den nya stadsdelen Frösunda byggs nu ca 2.400 lägenheter samt en mängd kontorshus som står som en skyddande mur mellan E4:ans trafikbuller och bostadshusen.

Förbi torget med skulpturen Sfär sträcker sig Gustav III:s boulevard, en trädkantad huvudgata som går från Lilla Frösunda i söder upp till Ritorp i norr. Även Gustav III:s gemål, drottning Sofia Magdalena, har fått en plats uppkallad efter sig.

Övriga gatunamn anknyter till Frösundas egen anrika historia, såväl herrgårdens som militärens. Anders Lundström på Lilla Frösunda har fått en gata uppkallad efter sig. Två gator har anknytning till Lundströms äppelträdgård inom området, Pomonagatan och Signe Tillischgatan.

Frösundas militära historia, från ballongkompaniets tid mellan 1909 och 1927 till signaltruppernas period här fram till 1957, representeras av gatorna Brevduvegatan och Signalistgatan.

Även kvartersnamnen minner om gamla tider, till exempel Ballongberget, Logfyrkanten, Duvslaget och Speldosan.

Slutligen kan tilläggas att namnet Frösunda kan anknytas till den forntida fruktbarhetsguden Frö, det gäller även Frösundavik. Vid stora Frösunda fanns tidigare ett forntida järnåldersgravfält och där står för övrigt en runsten från vikingatiden i parken.

Lilla Frösunda

Lilla Frösunda herrgård från 1760-talet kallades först Nedre Frösunda. Övre Frösunda stod för dagens Stora Frösunda.

Herrgården har huvudbyggnad med två flyglar och är målad i en varm ockragul fasadfärg med grå detaljer i övrigt. Statssekreteraren Johan Georg Wallencreutz lät uppföra gården 1760 och efter flera ägarbyten förvärvade Anders Lundström egendomen 1834. Lundström var ekonomidirektör och en av sin tids giganter inom trädgårdsodlingen, bl a deltog han i uppbyggnaden av Bergianska trädgården och Strömparterren vid Norrbro. Han anlade också fruktträdgården, som nu är bevarad i stadsdelsparken Lilla Frösunda park. År 1905 köpte staten in Lilla Frösunda, som skulle ingå i Järvafältets stora militära övningsområde. Ballongkompaniet och signalregementet S1 kom att ha sin verksamhet här, men 1985 köptes marken in av Solna stad. Gården är nu i privat ägo, medan omgivande markområde för närvarande bebyggs med bostäder och arbetsplatser.

Moderskap

Skulpturen visar en knäböjande moder, som ömsint håller om sitt lilla barn. Verket är föreställande och ändå inte naturalistiskt. Den i stället modernistiska och grovt tillyxade formen lever sitt eget liv och ger motivet en avsiktligt sinnlig, sexuell tvetydighet på ett humoristiskt vis. Fallostillbedjan och dess påföljd i samma skepnad. På 1960-talet stod skulpturen i Solna centrum i närheten av huvudbiblioteket men omplacerades när affärscentret överglasades.

Berto Marklunds halvt abstrakta skulpturer och reliefer i trä, brons och metall finns att beskåda över hela landet.

Sfär

Torget i Solnas nya stadsdel Frösunda färdigställdes 2001. Vid norra delen av torget sparades två stora lindar som bidrar till den vackra platsen framför byggföretaget JM AB:s nya kontorshus. Luftintaget till huset fick en ny utformning av glas. Torget, som också inramas av lindar, pryds av en klotrund skulptur. Den är gjord av granitskivor i olika svartbruna färgnyanser. Granitskivorna har staplats till en sfär med stankanterna utåt kring en kärna av betong. Skulpturen är försedd med fiberoptik, det vill säga femhundra ljuspunkter som natttid gnistrar och beskriver klotets form. Olov Tällström använder sig här, som alltid annars, av den moderna tekniken. Ofta utnyttjar han den för att framkalla både ljus, ljud och rörelse.

På uppdrag av Svenska Institutet utförde konstnären för några år sedan en liknande skulptur i kejsarstaden Hue i Vietnam. Den kan sägas stå modell för vår version i Solna. Klotet finns således på var sin sida om jordklotet!